

Bilaga A:

Vad styr vattenförvaltningen i Sverige och Södertälje kommun?

Bilaga till Vattenplan för Södertälje kommun • Version 2018-08-16

Denna sammanställning syftar till att förklara den nationella vattenförvaltningens delar och grundläggande begrepp, samt hur det styr den lokala vattenförvaltningen i Södertälje kommun. En hänvisning till fördjupad läsning finns i slutet av dokumentet.

1.1 Miljömål	2
1.2 Lagstiftning för bättre vattenkvalitet	2
1.3 Vattenmyndigheter och geografisk förvaltning av vattnet	3
1.4 Förvaltningscykeln och åtgärdsprogram	4
1.5 Miljökvalitetsnormer (MKN) och statusklassningar	6
1.5.1 Ekologisk status	7
1.5.2 Kemisk status	7
1.5.3 Kvantitativ status	7
1.6 Miljökvalitetsnormerna i Plan- och bygglagen	8
1.7 Krav på att följa miljökvalitetsnormerna	8
1.8 Skyddade områden enligt vattenförvaltningsförordningen	9
Fördjupad läsning	10

ÖVRIGA BILAGOR

- Bilaga B:** Nulägesbeskrivning – vattenstatus och åtgärdsbehov i Södertälje kommun
- Bilaga C:** Exempel på faktablad för ett avrinningsområde (Bränningeån)
- Bilaga D:** Exempel på åtgärdsförslag för ett avrinningsområde (Bränningeån)
- Bilaga E:** Åtgärdsförslag för god vattenstatus i kommunens avrinningsområden – ytvatten

1.1 Miljömål

Enligt Sveriges miljömål ska sjöar, vattendrag och kustvatten vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden och landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas. Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

God vattenstatus i enlighet med vattenförvaltningsförordningen är infört som preciseringar i miljömålen "Levande sjöar och vattendrag", "Hav i balans samt levande kust och skärgård", och "Grundvatten av god kvalitet" samt i "Ingen övergödning" och "Bara naturlig försurning".

Även miljömålen "Giftfri miljö", "God bebyggd miljö", "Ett rikt växt- och djurliv" och "Myllrande våtmarker" berörs av vattenförvaltningen, med indikatorer så som byggande längs stränder, häckande fåglar i sjöar och våtmarker, grustäkt i grundvattenområden och planering av grönstruktur och vattenområden.

Södertälje kommun har fastställt lokala miljömål i miljömålsprogrammet 2013–2016 "Södertälje – en hållbar kommun för alla". Miljöprogrammets mål 1 under mark och vatten; "Alla kommunens sjöar och vattendrag ska uppfylla EU:s vattendirektiv för god ekologisk status till år 2021. Inga sjöar eller vattendrag får försämrats" och åtgärd 1 "En vattenplan ska vara framtagen till år 2013" ligger till grund för framtagandet av vattenplanen. Målsättningen är att Södertäljes ytvatten ska ha en god vattenstatus och att Södertäljes vattenområden ska vara attraktiva rekreativområden för alla.

1.2 Lagstiftning för bättre vattenkvalitet

EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG), kallat vattendirektivet, ska säkra god vattenkvalitet för alla som bor i Europa. Sverige har en skyldighet att rapportera in arbetet till EU och kan bli ersättningskyldigt om miljökvalitetsnormerna för vatten inte uppnås.

Vattendirektivet infördes i svensk lagstiftning 2004 genom miljökvalitetsnormerna för vatten i miljöbalken 5 kap och i Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, kallad vattenförvaltningsförordningen. Myndigheter och kommuner ansvarar för att miljökvalitetsnormerna följs². För att säkra att miljökvalitetsnormerna uppnås kan åtgärdsprogram tas fram³. Kommunerna och myndigheter är skyldiga att vidta åtgärder enligt åtgärdsprogrammen inom sina ansvarsområden⁴.

1 www.miljomal.nu
2 Miljöbalken 5 kap 3 §
3 Miljöbalken 5 kap 4 §
4 Miljöbalken 5 kap 8 §

1.3 Vattenmyndigheter och geografisk förvaltning av vattnet

Vattenförvaltningen ska enligt vattendirektivet följa vattnets naturliga avrinningsområden. Detta ställer krav på samordning över kommun-, läns-, och nationella gränser och mellan myndigheter och andra aktörer. Sverige delas geografiskt in i fem vattendistrikt, med en vattenmyndighet och en vattendelegeration placerad vid en länsstyrelse i varje vattendistrikt. Vattenmyndigheten ansvarar för att utse och statusklassa vattenförekomster samt ta fram miljö kvalitetsnormer (MKN), förvaltningsplaner och åtgärdsprogram för distriktet, som sedan fastställs av distriktets vattendelegeration. Vattendelegerationen är vattenmyndighetens beslutande organ och består av sakkunniga ledamöter som utses av regeringen. Ordförande för vattendelegerationen är landshövdingen i det län som är vattenmyndighet.

Figur 1. Kartan visar Norra Östersjöns vattendistrikt samt Södertälje kommun. Källa: VISS, viss.lansstyrelsen.se

Södertälje kommun ligger i Norra Östersjöns vattendistrikt med vattenmyndigheten placerad vid länsstyrelsen i Västmanland, se figur 1. Det är det minsta vattendistriktet i Sverige, men med den största befolkningmängden; ca 2,9 miljoner människor bor inom vattendistriktet. Norra Östersjöns vattendistrikt omfattar hela Stockholmsregionen och Mälardalen. Allt vatten i distriktet mynnar så småningom i Norra Östersjön mellan Älvkarleby och Oxelösund.

Inom vattendistriktet finns flera större huvudavrinningsområden. Huvudavrinningsområdena är minst 200 kvadratkilometer stora och har sin utloppspunkt vid havet. Norra delarna av Södertälje med avrinning till Mälaren ingår i huvudavrinningsområdet Norrström (61⁵), de centrala delarna med avrinning mot Östersjön ingår i huvudavrinningsområde 62/63 (namnlöst) och sydvästra delen med avrinning från Mölnboån ingår i Trosaåns huvudavrinningsområde. Mörkö ingår tillsammans med andra öar i huvudavrinningsområdet 60/89, Ö i södra Östersjön.

Alla större sjöar, vattendrag, kustområden och grundvattenmagasin har delats in i vattenförekomster. De vatten som inte pekats ut som vattenförekomster kallas "övrigt vatten". Statusklassningar och miljö kvalitetsnormer bestäms endast för de vatten som utpekats som vattenförekomster, men även "övriga vatten" omfattas av vattendirektivet. I Södertälje kommun finns 60 vattenförekomster, varav 17 sjöar, 9 vattendrag, 9 kustvattenbassänger och 25 grundvattenförekomster.

Avrinningsområdena eller delavrinningsområdena omfattar mindre områden som avvattnas av samma vattendrag eller avrinner till samma sjö eller kustvatten. Vattendelare i terrängen avgränsar avrinningsområdena från varandra. Samma åsystem kan vara indelat i flera delavrinningsområden enligt indelningen från SMHI

5 Numrering enligt SMHI. Källa: www.viss.lst.se

som används i den nationella vattenförvaltningen. Till exempel delas Bränningeåns åsystem upp i två delavrinningsområden. Södertälje kommun har tidigare använt en annan indelning i avrinningsområden, där ett avrinningsområde omfattar hela åsystem⁶. Vissa mindre vattendrag som i Södertälje kommuns indelning har egna avrinningsområden ingår i större kustavrinningsområden i den nationella indelningen. För att ge ett helhetsperspektiv för åsystemen används den lokala indelningen vid framtagande av lokala åtgärdsprogram inom Södertälje kommun. Även den nationella indelningen i mindre eller större delavrinningsområden redovisas.

1.4 Förvaltningscykeln och åtgärdsprogram

Vattenförvaltningen drivs i 6-årscykler. För varje cykel ska miljö kvalitetsnormer, förvaltningsplan och åtgärdsprogram beslutas av vattendelegationerna. Nuvarande förvaltningscykel sträcker sig mellan 2016 och 2021. I förvaltningsplanen analyseras läget i vattendistriktet och riktningen för vattenförvaltningen under förvaltningscykeln pekas ut. Som del av förvaltningsplanen tas åtgärdsprogram fram. Åtgärdsprogrammets syfte är att visa behovet av åtgärder för att uppnå god status, samt att redovisa förslag till de mest kostnadseffektiva åtgärderna och styrmedlen. De riktar sig till myndigheter och kommuner, som ska omsätta åtgärdsprogrammet i sina beslut och sin verksamhet⁷. Kommunerna redovisar varje år utförda åtgärder till Vattenmyndigheten.

Förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljö kvalitetsnormer för Norra Östersjön fastställdes den 16 december 2016 för innevarande vattencykel. Enligt åtgärdsprogrammet ansvarar kommunerna för åtta åtgärder. Kommunerna ska bedriva tillsyn och ställa krav på verksamheter som påverkar vattenförekomster så att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas (åtg 1). Tillsynen ska även bedrivas så att utsläpp av fosfor, kväve och föroreningar minskas från jordbruk och hästhållning (åtg 2) och avlopp (åtg 3 och 4). Kommunerna ska säkerställa ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen (åtg 5). Kommunerna ansvarar även för att genom översikts- och detaljplanering bidra till att miljö kvalitetsnormerna följs (åtg 6), samt genom att ta fram planer för vatten, avlopp och dagvatten (åtg 7 och 8)⁸.

Kommunernas åtgärder enligt Åtgärdsprogram för Norra Östersjön, 2016–2021

1. **Kommunerna** ska bedriva tillsyn enligt miljöbalken inom sina verksamhetsområden, avseende verksamheter som påverkar vattenförekomster, i sådan omfattning att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas. Åtgärden ska medföra att det för sådana verksamheter ställs krav på åtgärder som bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas. Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras löpande.
2. **Kommunerna** ska bedriva tillsyn så att
 - a) utsläppen av kväve och fosfor från jordbruk och hästhållning minskas samt att
 - b) tillförseln av växtskyddsmedel minskar till vattenförekomster där det finns en risk för att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte kan följas på grund av sådan påverkan. Åtgärden ska medföra att det för berörda verksamheter ställs krav på åtgärder som bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas. Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.
3. **Kommuner** ska prioritera och genomföra sin tillsyn så att de ställer de krav som behövs för att utsläppen av näringsämnen och prioriterade och särskilda förorenande ämnen från
 - a) avloppsledningsnät och
 - b) avloppsreningsverk minskar till vattenförekomster där det finns en risk för att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte kan följas på grund av sådan påverkan. Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.

6 Sjöar och vattendrag i Södertälje, rapport juli 2004, Södertälje kommun, miljökontoret 2004

7 Miljöbalken 5 kap 8 §

8 Förvaltningsplan 2016–2021 för Norra Östersjöns vattendistrikt. Del 4 Åtgärdsprogram 2016–2021. Åtgärder riktade till myndigheter och kommuner samt konsekvensanalys, Vattenmyndigheten Norra Östersjön, Länsstyrelsen Västmanlands län, 2016

4. **Kommunerna** ska säkerställa minskade utsläpp från enskilda avlopp, genom:
 - a) att ställa krav på begränsade utsläpp av fosfor och kväve där det behövs för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas,
 - b) att prioritera tillsynen av enskilda avlopp för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.
5. **Kommunerna** ska säkerställa ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen. Kommunerna behöver särskilt
 - a) anordna erforderligt skydd för allmänna och enskilda dricksvattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller där vattentäktens uttag är mer än 10 m³/dygn,
 - b) göra en översyn av vattenskyddsområden som inrättats före miljöbalkens införande och vid behov revidera skyddsområdets avgränsningar och tillhörande föreskrifter så att tillräckligt skydd uppnås,
 - c) bedriva systematisk och regelbunden tillsyn över vattenskyddsområden,
 - d) uppdatera översiktsplanerna med regionala vattenförsörjningsplaner,
 - e) säkerställa att tillståndspliktiga allmänna yt- och grundvattentäkter har tillstånd för vattenuttag. Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.
6. **Kommunerna** ska genomföra sin översikts- och detaljplanering samt prövning enligt plan- och bygglagen så att den bidrar till att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärden behöver genomföras i samverkan med länsstyrelserna. Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.
7. **Kommunerna** ska upprätta och utveckla vatten- och avloppsvattenplaner för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärden behöver genomföras i samverkan med länsstyrelserna. Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.
8. **Kommunerna** ska utveckla planer för hur dagvatten ska hanteras inom kommunen med avseende på kvantitet och kvalitet. Dagvattenplanerna ska bidra till att de åtgärder vidtas som behövs för att miljö- kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärds- programmets fastställande.

Källa: Utdrag från Förvaltningsplan 2016–2021 för Norra Östersjöns vattendistrikt. Del 4. Åtgärdsprogram 2016–2021. Åtgärder riktade till myndigheter och kommuner samt konsekvensanalys, Vattenmyndigheten Norra Östersjön, Länsstyrelsen Västmanlands län, 2016, s 91–103.

1.5 Miljökvalitetsnormer (MKN) och statusklassningar

Vattendelegationen beslutar om miljökvalitetsnormer och statusklassar alla yt- och grundvattenförekomster vid varje förvaltningscykel.

Statusklassningen är en nulägesanalys som visar vilken status vattnet har utifrån analys av bestämda kvalitetsfaktorer. Som underlag används miljöövervakningsdata från nationella, regionala och lokala miljöövervakningsprogram. Statusen bedöms som det nuvarande tillståndet i förhållande till ett tänkt referenstillstånd, det vill säga hur vattenförekomsten hade sett ut i sitt naturliga tillstånd utan mänsklig påverkan. Referenstillståndet skiljer sig åt för olika typer av vattenförekomster, till exempel om det rör sig om en naturligt näringsrik eller näringsfattig sjö. Statusklassningen redovisas i VISS (se faktaruta sist i dokumentet).

Miljökvalitetsnormerna uttrycker den kvalitet vattenförekomsten ska ha vid en viss tidpunkt. Syftet med miljökvalitetsnormer är att ” varaktigt skydda människors hälsa eller miljön eller för att avhjälpa skador på eller olägenheter för människors hälsa eller miljön”⁹. De aktuella miljökvalitetsnormerna för 2016–2021 beslutades 2016-12-16.

Som utgångsläge ska alla vattenförekomster uppnå miljökvalitetsnormen god ytvattenstatus och god grundvattenstatus. I de fall där det inte anses praktiskt eller ekonomiskt möjligt att uppnå god status har många vattenförekomster fått undantag från vissa kemiska ämnen till senast år 2027. Sänkta kvalitetskrav kan även beslutas för kraftigt förändrade vattenförekomster och kravet kallas då ekologisk potential istället för ekologisk status. För den kemiska ytvattenstatusen har även generella undantag beslutats för ett par förorenande ämnen som förekommer i för höga halter allmänt över landet; kvicksilver och kvicksilverföreningar samt polybromerade difenyletrar (PBDE)¹⁰ (se nedan under avsnittet Kemisk status). Dock får inte halterna öka och punktkällor måste åtgärdas.

Ytvattenförekomster klassas i kemisk och ekologisk status. Den kemiska och ekologiska statusen utgör tillsammans vattenförekomstens ytvattenstatus. Ytvattenstatusen bestäms efter den kemiska eller ekologiska statusen, beroende på vilken som är sämst¹¹.

Grundvattenförekomster klassas i kvantitativ och kemisk status. Den sämsta klassningen bestämmer grundvattenstatusen¹².

I vattenförvaltningsförordningen finns även kravet på icke-försämring, vilket innebär att ingen vattenförekomst får försämrast¹³. Icke-försämringskravet gäller inte för övriga vatten. Men vid all bedömning av planer och verksamheters påverkan på vattenmiljöer ska ett avrinningsområdesperspektiv antas. Därför kan en vattenverksamhet eller åtgärd, som påverkar ett övrigt vatten så att en vattenförekomst riskerar att påverkas negativt, bedömas vara icke-tillåten. Åtgärder för att skydda det övriga vattnet kan då krävas för att verksamheten eller åtgärden ska tillåtas.

⁹ Miljöbalken 5 kap 1 §

¹⁰ www.viss.lst.se

¹¹ Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, 1 kap 4 §

¹² Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, 1 kap 4 §

¹³ Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, 4 kap 2 §

1.5.1 Ekologisk status

Den ekologiska statusen utgår ifrån sammansättningen av organismer och funktionen i ekosystemet och klassas efter biologiska kvalitetsfaktorer; tex förekomst och sammansättning av växtplankton och fisk, fysikaliska kvalitetsfaktorer; tex näringsämnen, siktdjup och föroreningar, samt hydromorfologiska kvalitetsfaktorer, som omfattar bland annat reglering av vattenstånd, förekomst av vandringshinder och andra fysiska förändringar av vattenförekomsten. De biologiska kvalitetsfaktorerna är viktigast vid statusbedömningen av vattenförekomster. I bedömningen av ekologisk status ingår särskilt förorenande ämnen (SFÄ), bland annat zink och koppar, som är skadliga för vattenlevande organismer¹⁴. Ekologisk status klassas i fem klasser; ”hög”, ”god”, ”måttlig”, ”otillfredsställande” eller ”dålig”. Om ytvattenförekomsten inte når upp till minst god status behöver åtgärder vidtas.

1.5.2 Kemisk status

Kemisk status bedöms för ytvatten- och grundvattenförekomster. I ytvatten klassas kemisk status till ”god” eller ”uppnår ej god”. I grundvatten klassas kemisk status till ”god” eller ”otillfredsställande”.

Klassningen av kemisk status i ytvatten görs utifrån beslutande gränsvärden för 33 EU-gemensamma prioriterade ämnena samt åtta övriga ämnen¹⁵. Listan över vattendirektivets prioriterade ämnen är baserad på den risk ämnena utgör för ekosystemen och för människors hälsa. Om gränsvärdena överskrids uppnår inte vattenförekomsten god kemisk status och åtgärder måste genomföras. Nationella och regionala analyser visar att halten av kvicksilver i fisk ligger över de beslutade gränsvärdena i alla ytvatten. Även gränsvärdet för polybromerade difenyletrar (PBDE) överskrids i hela Norra Östersjöns vattendistrikt. Samtliga ytvattenförekomster klassas därför till ”uppnår ej god status”. För att synliggöra problem med andra prioriterade ämnen visas kemisk klassning även utan kvicksilver och PDBE¹⁶.

Kemisk grundvattenstatus klassas enligt föreskrifter från SGU och riktvärden som anges i bilaga 1 till föreskrifterna¹⁷. Kemisk status för grundvattenförekomster skall klassificeras för de vattenförekomster som riskerar att inte nå god status.

1.5.3 Kvantitativ status

Kvantitativ status används för att klassa grundvattenförekomster. Miljökvalitetsnormerna ska skydda grundvatten från förorening och överuttag av vatten, minskad grundvattenbildning och verksamheter som ger alltför höga grundvattennivåer. Kvantitativ status bestäms av balansen mellan uttag av vatten och grundvattenbildningen. Om uttagen är större än nybildningen av grundvatten, eller så stora att saltvatten och andra föroreningar kan tränga in eller medför att grundvattenberoende ekosystem tar skada, uppnås inte god kvantitativ status¹⁸.

¹⁴ Särskilt förorenade ämnen, SFÄ, preciseras i bilaga VIII i ramdirektivet för vatten, 2000/60/EG

¹⁵ Kemisk ytvattenstatus bedöms i enligt Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. Prioriterade ämnen listas i bilaga I i direktiv 2008/105/EG om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitiken.

¹⁶ Förvaltningsplan 2016–2021 för Norra Östersjöns vattendistrikt. Del 2. Vattenförvaltning 2009–2015, Resultat, samverkan och principer för miljökvalitetsnormer. Vattenmyndigheten Norra Östersjön, Länsstyrelsen Västmanlands län, 2016

¹⁷ Kemisk grundvattenstatus bedöms enligt SGU-FS 2008:2

¹⁸ Kvantitativ status bedöms i enlighet med SGU:s klassificeringsföreskrifter (SGU-FS 2008:2)

1.6 Miljökvalitetsnormerna i Plan- och bygglagen

Plan – och bygglagen anger att miljökvalitetsnormerna ska följas vid planläggning och andra ärenden enligt lagen¹⁹. Även i översiktsplanen ska kommunen visa hur kommunen avser att följa miljökvalitetsnormerna²⁰. Om miljökvalitetsnormerna inte följs kan det vara grund för upphävande av kommunala beslut om detaljplaner och områdesbestämmelser²¹. Länsstyrelsen rekommenderar att miljökvalitetsnormerna vägs in i behovsbedömningen för detaljplaner²².

1.7 Krav på att följa miljökvalitetsnormerna

Ny kunskap och praxis i hanterandet av miljökvalitetsnormerna för vatten medför att prövningen med avseende på miljökvalitetsnormerna kommer att skärpas i miljöskydds- och planärenden.

Den nationella vattenförvaltningen med provtagning, analys och statusklassificering är fortfarande under utveckling, vilket innebär att det kan bli förändringar i kommande förvaltningscykler. Långt ifrån alla parametrar inom alla kvalitetsfaktorer är klassade för alla vattenförekomster i landet. Detta innebär att det finns en osäkerhet i klassningarna. Ny kunskap kan därför förbättra och förändra klassningarna av vattenförekomsterna.

Ett nytt EU-direktiv innebär att de prioriterade ämnena för kemisk status utökas med 12 nya ämnen från 2018²³. Sverige har också blivit granskat av EU-kommissionen som har kritiserat den svenska vattenförvaltningen på flera punkter, bland annat indelning i vattenförekomster och kunskapsunderlaget²⁴. Detta innebär att vattenförvaltningen behöver utvecklas, till exempel genom införande av fler vattenförekomster som idag är klassade som övrigt vatten. Sjöar större än 0,5 km² kommer att bli preliminära vattenförekomster under innevarande förvaltningscykel, men beslutet om de nya vattenförekomsterna kommer först 2021.

I juli 2015 fattade EU-domstolen ett beslut i ett muddringsärende, den så kallade Weserdomen. EU-domstolen bedömde att en verksamhet som medför eller riskerar en försämring av ekologisk eller kemisk status inte får tillåtas. Enligt domen ska även försämring av en enskild kvalitetsfaktor till en lägre klassning tolkas som en försämring av vattenkvaliteten, även om inte den sammanvägda statusen förändras. Weserdomen har påverkat tolkning av vattendirektivet i domstolar, eftersom detta är en skärpning jämfört med hur försämring av status tidigare tolkades. Havs- och vattenmyndigheten gav ut en rapport 2016, där de analyserar följderna av Weserdomen²⁵. Weserdomen innebär att högre krav kommer att ställas på underlag för att påverkan från enskilda kvalitetsfaktorer ska kunna bedömas. Det pågår även en revidering av miljöbalken för att konsekvenserna av Weserdomen ska få starkare rättsverkan.

19 Plan- och bygglag (2010:900), 2 kap 10 §

20 Plan- och bygglag (2010:900), 3 kap 5 §

21 Plan- och bygglag (2010:900), 11 kap 1 §

22 www.lansstyrelsen.se/Stockholm

23 Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/39/EU av den 12 augusti 2013 om ändring av direktiven 2000/60/EG och 2008/105/EG vad gäller prioriterade ämnen på vattenpolitikens område

24 European Commission. Commission staff working document. Member state: Sweden. Com (2012) 670 final.

25 Följder av Weserdomen. Analys av rättsläget med sammanställning av domar, Havs- och vattenmyndigheten rapport 2016:30, 2016.

1.8 Skyddade områden enligt vattenförvaltningsförordningen

EU-bad²⁶, Vattenförekomster med dricksvattentäkt²⁷, Fiskvatten²⁸, Musselvatten²⁹, Vattenrelaterade Natura 2000³⁰ samt Nitratkänsliga områden³¹ räknas som skyddade områden enligt vattenförvaltningsförordningen och särskilda krav ställs på uppfyllandet av miljökvalitetsnormerna³².

Sammanfattning av kommunernas ansvar och kraven på miljökvalitetsnormer för vatten

- Alla vattenförekomster ska uppnå miljökvalitetsnormerna god ekologisk, kemisk och kvantitativ status till 2021 eller senast 2027. Undantag finns beslutade för vissa vattenförekomster och förorenande ämnen.
- Kommunerna är tillsammans med andra myndigheter ansvariga för att miljökvalitetsnormerna uppfylls (miljöbalken 5 kap 3 §).
- ”Icke-försämringskravet” innebär att alla vattenförekomster samt icke-klassade vatten ska bibehålla god status och att mänskliga verksamheter inte får försämra statusen i någon förekomst (4 kap 2 § vattenförvaltningsförordningen).
- För verksamheter som kan antas påverka vattenkvaliteten ska krav ställas på att underlagen ger möjlighet till bedömning av påverkan på enskilda kvalitetsfaktorer (Weserdomen).
- Inga verksamheter får tillåtas som äventyrar möjligheten för en vattenförekomst att nå god status eller försämrar en enskild kvalitetsfaktor så att den klassas till en lägre klass (Weserdomen).
- Kommunen har ett ansvar att planera för lokal vattenförvaltning och vidta åtgärder inom sina ansvarsområden i enlighet med åtgärdsprogram för Norra Östersjöns vattendistrikt enligt miljöbalken 5 kap 8 §.
- Kommunerna ansvarar för att säkerställa att miljökvalitetsnormerna följs vid tillståndsprövning och tillsynsverksamhet (Miljöbalken 5 Kap. 3§).
- Kommunerna ansvarar för att se till att miljökvalitetsnormerna följs vid planläggning och andra ärenden enligt plan- och bygglagen (Plan- och bygglagen 2 kap. 10 §).
- Kommunen ska visa i översiktsplanen hur kommunen avser att följa miljökvalitetsnormerna (Plan- och bygglagen 3 kap. 5 §).
- Om miljökvalitetsnormerna inte följs kan det vara grund för upphävande av kommunala beslut om detaljplaner och områdesbestämmelser (Plan- och bygglagen 11 kap. 1 §).

26 Badvattendirektivet 2006/7/EG

27 Vattendirektivet 2000/60/EG

28 Fiskvattendirektivet NFS 2002:6

29 Skaldjursdirektivet 79/923/EEG

30 Art- och habitatdirektivet, fågeldirektivet

31 Nitratdirektivet 91/676/EEG

32 Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, 4 kap 6 §

Fördjupad läsning

På vattenmyndighetens hemsida finns mer information om lagstiftning, miljökvalitetsnormer, ordlista m.m. www.vattenmyndigheten.se

Hos Vattenmyndigheten Norra Östersjön finns information om distriktet och länkar till förvaltningsplan och åtgärdsprogram. www.vattenmyndigheterna.se/Sv/vattendistrikt-sverige/norra-ostersjon/

VISS (VattenInformationSystem Sverige) är en databas som har utvecklats av vattenmyndigheterna, länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten. I VISS finns kartor och sökfunktioner för alla vattenförekomster med statusklassning, miljökvalitetsnormer, miljöövervakning samt vattenmyndigheternas förslag till åtgärder. www.viss.lst.se